

Tilsynserklæring for skoleåret 2024/2025 for Hammerum Fri- og Efterskole (friskolen):

1. Skolens navn og skolekode

Skolekode: 657024	Skolens navn: Hammerum Fri- og Efterskole (friskolen)
----------------------	--

1.1 Navn på den eller de tilsynsførende

Ole Bjerring

2. Angivelse af datoer for tilsynsbesøg samt i hvilke klasser og fag, tilsynet har overværet undervisningen, på de enkelte datoer.

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

Dato	Klasse	Fag	Fagområde	Tilsynsførende
18-09-2024	2. klasse	Kristendom	Humanistiske fag	Ole Bjerring
18-09-2024	1. klasse	Matematik	Naturfag	Ole Bjerring
18-09-2024	7. klasse	Engelsk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
18-09-2024	0. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
18-09-2024	6. klasse	Historie	Humanistiske fag	Ole Bjerring
18-09-2024	3. klasse	Sløjd	Praktiske/musiske fag	Ole Bjerring
18-09-2024	8. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
23-01-2025	6. klasse	Morgentid	Naturfag	Ole Bjerring
23-01-2025	3. klasse	Engelsk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
23-01-2025	3. klasse	Matematik	Naturfag	Ole Bjerring
23-01-2025	7. klasse	Idræt	Praktiske/musiske fag	Ole Bjerring
23-01-2025	5. klasse	Tysk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
23-01-2025	4. klasse	Musik	Praktiske/musiske	Ole Bjerring

			fag	
23-01-2025	9. klasse	Engelsk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
04-04-2025	2. klasse	Natur og teknologi	Naturfag	Ole Bjerring
04-04-2025	7. klasse	Håndværk og design	Praktiske/musiske fag	Ole Bjerring

2.1 Beskrivelse af tilsynsbesøg

Dette skoleår - 2024/2025 - er mit tredje år som tilsynsførende for Hammerum Friskole, og jeg har efterhånden fået et godt og udbygget kendskab til skolen.

Mine kontakter til skolen har i år omfattet fire besøg, hvoraf tre har været med overværelse af undervisning. Det sidste besøg var deltagelse i skolens generalforsamling. På generalforsamlingen fortalte jeg om mine oplevelser i tilsynsarbejdet og om konklusioner fra denne tilsynserklæring. Det er vigtigt at synliggøre den tilsynsførendes arbejde over for forældre og skolekreds, og for mig gav deltagelsen i generalforsamlingen indtryk af, hvad der generelt rører sig på skolen. Hvilke udfordringer, man står med, og hvilke planer man har for fremtiden. Årets hovedemner på generalforsamlingen bar præg af, at der er tale om en kombineret institution. Der blev f.eks. redegjort for det videre arbejde med etableringen af skolens dagtilbud, og fremtiden for efterskolens 10. klasse var til debat.

Jeg har i årets løb haft flere kontakter med skoleledelsen afsluttende med et struktureret, længere møde. Jeg har besøgt samtlige skolens klasser i en bred vifte af fag inden for humanistiske, naturvidenskabelige og praktisk-musiske fag. Dette år skal især fremhæves min interesse for praktisk-musiske fag, som har omfattet deltagelse ved en såkaldt prøve-prøve i faget håndværk og design. Jeg har også deltaget i morgensange.

Et besøg i en klasse varer som oftest 45 minutter, men kan være både kortere og længere efter situationen. Vigtige bidrag er også de mere spontane samtaler med elever og lærere.

Jeg har fra alle skolens ansatte mødt åbenhed og hjælpsomhed, og jeg har som en selvfølge modtaget supplerende data, når jeg har bedt om det. Alle lærere har været optaget af at forklare og drøfte deres undervisning.

Min erklæring er tænkt således, at der i nærværende rubrik er noteret en relativt kort og faktuel beskrivelse af, hvad jeg har set i de forskellige undervisningssituationer. Senere i erklæringen følger mine vurderinger, konklusioner og perspektiveringer.

18. september 2024

Morgensang. Dagen bliver lidt anderledes grundet årets skolefotografering. Morgensangens traditionelle ingredienser med sang, fortælling og beskeder er i dag styret af en lærer, der fortæller om sin egen rejse i sommer gennem Europa på motorcykel. Morgensangen er et særligt forum, der egner sig til, at læreren kan bringe sig selv i spil med en personlig beretning. Eleverne styrker deres kendskab til lærerne. Her gennem en fortælling om

Hundertwasserhaus i Wien m. m.

2. klasse, kristendom. Læreren starter med at lave opsamling af historien fra sidst. Det handler om beretningen om Saul og David. Læreren fortæller videre, og eleverne opfordres til at tage stilling til fortællingens etiske dilemmaer. På denne måde relateres til elevernes egen virkelighed. Afslutningsvis skal eleverne som kreativt indslag dekorere en kongekrone.

1. klasse, matematik. Eleverne arbejder i et matematikmateriale, der hedder Format. De laver plusstykker ud fra spillekort, og de eksperimenterer med centicubes, hvor de også opstiller deres egne regnestykker.

7. klasse, engelsk. Klassen arbejder med et overordnet emne, der hedder "Olympics". Eleverne har tidligere præsenteret forskellige discipliner. Senest har de set en film med titlen Tonya, der handler om skøjteløberen Tonya Harding og forbindelsen til overfaldet på hendes konkurrent. Det meste af lektionen går med at lave et skriftligt summary af filmen.

0. klasse, dansk. Undervisningen kredser om bogstavet "a". Læreren introducerer bogstavets muligheder sammen med andre bogstaver, som klassen allerede har arbejdet med. Indlæringen støttes ivrigt med håndtegn og lyde, så eleverne også kan føle bogstavet med kroppen. Eleverne udfordres med forskellige aktiviteter til at finde ord, der begynder med bogstavet.

6. klasse, historie. Undervisningen indledes med at synge Kong Christian stod ved højen mast. Derefter giver læreren respons på elevernes noter i hæfter, som læreren har haft til gennemsyn siden sidst. Perioden der omhandles i undervisningen for tiden er overgangen mellem Christian den 4. og Frederik den 3. Der er fokus på spørgsmålet om, hvordan man bliver konge i det hele taget. Altså overgangen fra valgekongedømme til enevælde. Undervisningsformen er fortælling, eleverne udfordres med spørgsmål undervejs til forståelse og eleverne tegner efter lærerens forlæg nogle centrale illustrationer og skriver vigtige sætninger. Det kan for eksempel handle om den type kongekrone og monogram, der er knyttet til de to konger.

3. klasse, sløjd. Eleverne laver ud fra deres egne tegninger nogle robotter i træ. Der er lagt op til en proces med helt individuelle løsninger. Nu måles, saves, files, pudses og males. Læreren inspirerer og er konsulent for hver enkelt. Det er der god tid til, da det kun er halvdelen af klassen, der er til stede mens den anden halvdel har musikundervisning.

8. klasse, dansk. Eleverne laver træningsopgaver forud for en retskrivningsprøve, som skal afholdes en efterfølgende time. Materialet, der bruges, er Gyldendals webportal. Efterfølgende er der en fælles samtale på klassen om fejltyper. Eleverne udfordres til så at sige at lave fejl. Det kunne handle om dobbelt konsonanter, nutids-r, et eller to ord o.l.

23. januar 2025

Morgensang. Besøgsdagen startede med deltagelse i morgensang. Der blev som sædvanligt sunget sange, og en lærer fortalte om Sherifs sociale eksperiment fra 1954. Brugte det til for eksempel at illustrere, hvordan vi mennesker ofte har tendens til at betragte verden ud fra vores egen interesse.

6. klasse, morgentid. Her blev tiden brugt til at arbejde med teknologiforståelse. Eleverne lærer hver for sig at kode microbits. Denne dag skulle de lære at sende og modtage. Oplæringen vil forberede eleverne, så de kan bruge det som redskab i de kommende års naturfagsundervisning.

3. klasse, engelsk. I begyndelsen af lektionen var der en fælles snak på klassen om den kommende uges emneuge.

Ellers blev der arbejdet i systemet "Let's do it". Klassen har indarbejdet fire systematiske arbejdsformer, og i dag i engelsk blev der arbejdet efter arbejdsform 2, "Selv", der havde overskrifterne: Jeg sidder på min plads, i fællesareal eller arbejdsstation. Jeg arbejder selv og stille. Jeg rækker hånden op.

3. klasse, matematik. Som i den foregående engelsk lektion præciseres hvilken arbejdsform, der anvendes. Eleverne fik et antal minutter til koncentreret løsning af plus og gangestykker. Det arbejdes fuldt differentieret. Efterfølgende selvretter eleverne deres opgaver. Under spisningen får eleverne oplæst historie.

7. klasse, idræt. Eleverne bliver forberedt på de kommende redskabsaktiviteter. Læreren gennemgår i samtale med eleverne, hvilke faktorer der indgår: balance, kropsspænding, hovedet nedad og benene opad, vægt på armene og lign. Eleverne laver nogle øvelser, der i praksis illustrerer begreberne. Typisk foregår det to og to. Det kan være, at de skal lave trillebør og håndstand. Det typiske er makkeropgaver, der kræver tillid og samarbejde.

5. klasse, tysk. Undervisningen starter med en lytteøvelse ud fra arbejdshæftet "Logo". Herefter samtales om forståelse af at lytte til teksten, dernæst tales der ud fra "Ich und meine Freizeit". Eleverne laver nu samtaleøvelser to og to, og til sidst laver læreren en gennemgang af nutidsbøjning af verber.

4. klasse, musik. Halvdelen af klassen er til stede, mens den øvrige halvdel har billedkunst. Elever synger en række sange fra Disney-film, som klassen skal optræde med til en fælles morgensang. Derefter er der en slags ønskekoncert, hvor eleverne på skift ønsker at synge en sang fra Friskolesangbogen, og læreren spiller klaver dertil. Derefter henter eleverne en ukulele, stiller op i en række og får deres instrument stemt af læreren, hvorefter de sætter sig en rundkreds og spiller akkorder til nogle enkle sange.

9. klasse, engelsk. Eleverne er i gang med at se en dokumentarfilm om Amy Winehouse. Dette sker i forbindelse med et overordnet emne om "Living on the Edge", hvor man berører misbrug, doping, forarmelse. I slutningen af lektionen får eleverne til opgave - i samarbejde med læreren - at strukturere de mange informationer i i form af noter.

4. april 2025

Morgensang. Den særlige om fredagen, hvor der ikke er fortælling, men til gengæld med udvidet lærer- og pedelband og med en række sange og aktiviteter. Nogle af eleverne inddrages ved at synge ned mod kammeraterne og demonstrere bevægelser til sangene.

2. klasse, natur og teknologi. Jeg bruger første del af formiddagen i 2. klasse og overværer igangsættelse og første del af en fagdag i faget natur og teknologi. Det handler dels om at blive klogere på planter og planternes forskellige dele: Rod, stængel, blad, knop og blomst, og dels om, hvordan en plante typisk vokser fra frø til spiring til ung plante osv. Indledningsvis er der klasseundervisning med fælles samtale, hvor eleverne inddrages med at fortælle om deres erfaring og forhåndsviden, og i forlængelse af en snak om vores brug af plantedele til kost, smages på fx forskellige frø og blade. Ellers lægger undervisningen op til at være organiseret som værkstedundervisning, hvor eleverne via et "klippekort" skal igennem forskellige praktiske og teoretiske opgaver, som f.eks. at plante frø, læse om frøspredning, ud at fotografere forårstegn o.l.

7. klasse, håndværk og design. Jeg tilbringer den sidste del af formiddagen sammen med 7. klasse, der er i gang med at afholde en såkaldt "prøve-prøve" for at få viden om og forståelse for, hvad det kræver at gå til prøve i faget i 8. klasse. For mig er det også en unik mulighed for at få indblik i en evalueringsproces med henblik på elevernes designproces, idéudvikling, materialekendskab, værktøj- og maskinkendskab, arbejdsformer, sikkerhed m.m. Den samlede overskrift er "Lejrturen", og under emnet udvikler eleverne en række forskellige spil/lege, der

egner sig til udendørs brug og picnictasker. Jeg observerer og samtaler med eleverne, og sammen med læreren går jeg rundt til grupperne, som høres om, hvilke udfordringer, overvejelser, teknikker og redskaber de har i spil. Der tales om både bløde og hårde materialer, og eleverne bevidstgøres f.eks. om begreber som stemmejern, plexiglas, dyvler, skydelære o.l.

3. Foregår undervisningen udelukkende på dansk i alle fag, sprogfag undtaget?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler m.v. § 2, stk. 3 er undervisningssproget i en fri grundskole dansk, dog er undervisningssproget i de tyske mindretalsskoler tysk. § 6 a Skolens lærere skal beherske dansk i skrift og tale, dette gælder dog ikke lærerne ved de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk.

3.1 Uddybning

4. Står undervisningen inden for det humanistiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

4.1 Uddybning

Min overværelse af undervisning i humanistiske fag fremgår af punkt 2, og indholdet i punkt 2.1
Skolens arbejde er præget af en evalueringskultur, der gælder for både den enkelte elev og undervisningen som helhed.

5. Står undervisningen inden for det naturfaglige fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de

fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

5.1 Uddybning

Min overværelse af undervisning inden for det naturfaglige område fremgår af punkt 2, og indholdet i punkt 2.1. Skolens arbejde er præget af en evalueringskultur, der gælder for både den enkelte elev og undervisningen som helhed.

6. Står undervisningen inden for det praktisk-musiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

6.1 Uddybning

Min overværelse af undervisningen inden for det praktisk-musiske fagområde fremgår af punkt 2, og indholdet i punkt 2.1

Hammerum Friskole praktiserer vigtigheden af, at skoler ikke kun prioriterer hoved, men også hånd, bevægelse og krop. Jeg fremhæver den praktisk-musiske del, fordi skolen gør det godt. Det sker f.eks. på fagformiddage, der giver særlige muligheder for praktisk-musiske elementer, og det sker naturligvis i undervisningen ved morgensang, i musik, idræt, sløjd, billedkunst, madkundskab, håndværk og design. Ud over dette indgår den praktisk-musiske dimension ofte i fagene generelt.

Jeg har i år overværet en "prøve-prøve" i faget håndværk og design, og jeg fik samtidig en samtale med faglæreren. Skolens arbejde er præget af en evalueringskultur, der gælder for både den enkelte elev og undervisningen som helhed.

7. Står elevernes standpunkt i dansk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

7.1 Uddybning

Jeg baserer min vurdering på:

1. Overværelse af undervisningen, hvor jeg også får indblik i de anvendte undervisningsmidler og ofte har mulighed for at samtale med eleverne om det aktuelle læringsfelt.
2. Læsning af de faglige årsplaner, der giver mig mulighed for at sætte den overværede undervisning ind i det større perspektiv.
3. Læsning af elevernes afgangskarakterer. Resultaterne ved afgangsprøverne viser stor stabilitet og et fuldt

tilfredsstillende niveau.

4. Min samtale tidligere år med den lærer, der er formand for fagteamet i dansk.

8. Står elevernes standpunkt i matematik mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

8.1 Uddybning

Jeg baserer min vurdering på:

1. Overværelse af undervisningen, hvor jeg også får indblik i de anvendte undervisningsmidler og ofte har mulighed for at samtale med eleverne om det aktuelle læringsfelt.
2. Læsning af de faglige årsplaner, der giver mig mulighed for at sætte den overværede undervisning ind i det større perspektiv.
3. Læsning af elevernes afgangskarakterer. Resultaterne ved afgangsprøverne viser stor stabilitet og et fuldt tilfredsstillende niveau.
4. Min samtale tidligere år med den lærer, der er formand for fagteamet i matematik.

9. Står elevernes standpunkt i engelsk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

9.1 Uddybning

Jeg baserer min vurdering på:

1. Overværelse af undervisningen, hvor jeg også får indblik i de anvendte undervisningsmidler og ofte har mulighed for at samtale med eleverne om det aktuelle læringsfelt.
2. Læsning af de faglige årsplaner, der giver mig mulighed for at sætte den overværede undervisning ind i det større perspektiv.
3. Læsning af elevernes afgangskarakterer. Resultaterne ved afgangsprøverne viser stor stabilitet og et fuldt tilfredsstillende niveau.
4. Min længere samtale sidste skoleår med en faglærer i engelsk.

10. Fører skolen til prøve i historie?

Nej

10.1 Årsag

Skolen afholder ikke prøve i historie jf. §8a, stk. 5

10.2 Står elevernes standpunkt i historie mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

10.3 Uddybning

Jeg baserer min vurdering på:

- Overværelse af undervisning
- Læsning af planer for undervisning i faget
- Samtaler med faglærere om fagets indhold og didaktik

11. Står skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen

Ja

11.1 Uddybning

Skolen følger Fælles Mål, som de er gældende for folkeskolen.

Min positive helhedsvurdering er baseret på:

- Overværelse af undervisning i samtlige klasser og i en række forskellige fag både inden for det humanistiske, det naturfaglige og det praktisk-musiske fagområde.
- I forbindelse med besøgene har jeg haft samtaler med lærerne om deres didaktiske og pædagogiske overvejelser bag undervisningen.
- Jeg har orienteret mig i årsplaner og har på denne måde haft mulighed for at få overblik over de faglige forløb og indblik i undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse samt valg af undervisningsmaterialer. Konklusioner og relationen mellem Fælles Mål og skolens årsplaner er drøftet med skoleleder.
- Jeg har modtaget oversigt over skolens fag/hovedskema, og jeg har gennem læsning af skolens hjemmeside tilegnet mig supplerende viden om skolens organisering og evaluering.
- Skolen forholder sig aktivt og bevidst til, at nogle elever har behov for ekstra støtte. Jeg har set, hvordan denne støtte udfolder sig gennem co-teaching med to lærere eller en lærer plus en pædagog i klassen. Den ressourcevoksnes støtte til disse elever foregår typisk på klassen, men kan også foregå uden for klassen, på små hold eller individuelt. Jeg har tidligere år modtaget en udførlig beskrivelse af en ressourcevoksens ansvarsopgaver og arbejdsgange, så støttetimerne anvendes målrettet med henblik på at optimere barnets faglige og sociale udvikling.

Skolen blev fra januar 2024 certificeret som fri grundskole med en særlig specialundervisningsprofil, hvilket understreger kvaliteten i skolens indsats over for elever med støtte. Skolen har en fysisk indretning samt hjælpe- og undervisningsmidler, der gør skolen i stand til at løfte opgaven, og ikke mindst er der en solid specialpædagogisk kompetence blandt personalet. Jeg har i år spurgt ind til de første erfaringer med at være skole med specialundervisningsprofil. Støtteundervisningen udvikles stadig, men den nye profil har ikke betydet ændringer i elevsammensætningen, da antallet af elever med støttebehov er nogenlunde stabilt.

Det er mit generelle indtryk, at

- fagligheden udvikles gennem et aktivt kollegialt samarbejde, og medarbejderne anspires til kompetenceudvikling

- undervisningen forgår i en atmosfære af tryghed og arbejdsomhed. Lærerne er dygtige til at kommunikere, hvad eleverne vil møde i dagens lektion.

- lærerne brænder for deres fag. De er engagerede og tilrettelægger spændende undervisning, hvor der også veksles mellem forskellige organisationsformer.

- der er en tillidsfuld kommunikation mellem lærere og elever, og der tages hensyn til den enkelte elev, både menneskeligt og fagligt. Lærerne er gode klasseledere, der husker at tildele alle elever den opmærksomhed og anerkendelse, de har brug for.

- de anvendte undervisningsmaterialer er varierede og svarer til det faglige niveau på de forskellige klassetrin. Der anvendes alt fra fysiske grundbøger til lærerproduceret materiale til digitale læringsplatforme til praktisk-musiske produkter.

- skolens medarbejdere jævnligt evaluerer skolens pædagogiske praksis. Jeg har eksempelvis modtaget beskrivelse af skolens skærmpolitik. Et andet område har været sangkulturen på skolen. Hvordan introduceres nye sange, og hvordan tilrettelægges morgensangen på en måde, hvor man tilgodeser hele elevgruppen fra de små til de store? Af de mere generelle pædagogiske emner, har jeg med interesse hørt om, hvordan skolens ansatte på en pædagogisk dag har beskæftiget sig med "Afstemt pædagogik". En metode, hvor man så at sige som lærer bevidstgøres om at tage hensyn til elevens aktuelle tilstand, så man affektregulerer. Hvilke handlemuligheder er der, når man har et fået et klart billede af barnet?

12. Forbereder skolen efter sit formål og i hele sit virke eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre?

Ja

12.1 Uddybning

Ordene fremgår af skolens vedtægtsbestemte formål, men det ligger også dybt i skolens dybe rødder, at - som det hedder på skolens hjemmeside - "Vi bygger vores virke på det grundtvigske skolesyn, hvor frihed og ansvarlighed udgør de væsentligste fundament. Vores ambition er rammer, hvor forskellige mennesker med forskellige livsopfattelser møder hinanden i et forpligtende fællesskab, præget af tryghed, tillid, åbenhed og respekt for den enkelte."

Alle steder, hvor jeg har set skolen formulere sig om værdimæssigt ståsted, er præget af et menneskesyn, hvor alle har betydning. Skolens skal udgøre en tryk ramme, men eleverne skal også udfordres, bevidstgøres om samarbejdets betydning og ansvaret over for fællesskabet.

Jeg oplever, at Hammerum Friskoles værdimæssige intentioner også udleveres i praksis, når man ser nærmere skolens hverdagskultur. Skolen er meget bevidst om at sikre eleverne bedst mulig trivsel, man er opmærksom på tonen blandt eleverne, teamsamarbejdet prioriteres med henblik på at have blik for den enkelte elev, og skolens antimobbestrategi tages op med mellemrum.

Skolens dannelsessyn kommer konkret til udtryk i både faglige og sociale strukturer, eksempelvis:

- Morgensang, der medvirker til at styrke fællesskabet på tværs af alder, bidrager til at gøre de større elever omsorgsfulde overfor de mindre, og til at de mindre elever søger legen, kammeratskabet og samspillet med de større.

- "Morgentid", der afvikles på klassen af klasselæreren og som kan indeholde bevægelse, drøftelser om trivsel og klasseregler, læsning, IT, timeløse fag m.m. Alle har ret til at ytre sig, og man lytter til hinanden.

- Emneuger, anderledes dage og mange forskellige arrangementer styrker skolens overordnede fællesskab, og skaber rum og tid til fordybelse og arbejde på tværs af årgangene.

- Et syn på faglighed, hvor alle fag er ligeværdige.

- Skolen er åben mod samfundet, og fagdagene giver gode muligheder for at komme ud af huset.

Som en helt afgørende faktor for et åbent og tillidsbaseret fællesskab vil jeg fremhæve den måde, hvorpå skolens voksne møder børnene. Jeg finder det meget positivt, at elever kan udtrykke meninger og følelser i frimodighed og respekt for hinanden og læreren.

13. Udvikler og styrker skolen elevernes demokratiske dannelse?

Ja

13.1 Uddybning

I forlængelse af ovenstående om frihed og folkestyre kan tilføjes, at der i løbet af skoleforløbet arbejdes med samfundsforståelse, erhvervsvalg, demokratiforståelse, politik, bevidsthed om kulturforskelle m.m. Altså emner, der er grundlaget for, at vi i Danmark har et samfund, der hviler på folkestyre og demokrati og rammesætter den demokratiske dannelse.

Hammerum Friskole er meget bevidst om skolens helt afgørende rolle i at opdrage til demokratisk sindelag. En gang imellem skal der vejledning til, og så er de voksne parate til at påtage sig det nødvendige ansvar. En opgave som de løfter med både tydelighed og venlighed. Herved er de medvirkende til at skabe en grundlæggende demokratisk forståelse af, at vi nok kan være uenige, men vi skal være enige om, hvilken ramme vi er uenige inden for.

Et vigtig forudsætning i skolehverdagen er derfor, at lærerne kan deres "håndværk" hvad angår klasseledelse. Jeg gør fx. sociale observationer, der viser, at lærerne har fornemmelse for klassernes sociale dynamik. Nogle gange skal der lige snakkes en situation fra frikvarteret igennem, før man kan tage hul på det faglige, men denne proces er der netop meget demokratisk dannelse i. Skolen lægger vægt på, at fællesskabet ikke kun fungerer i den styrede klassesituation, men at også frikvartererne bliver gode oplevelser.

14. Udvikler og styrker skolen elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder?

Ja

14.1 Uddybning

Se kommentarer ovenfor.

15. Benytter skolen kønsopdelte aktiviteter i undervisningen?

Nej

15.1 Uddybning

16. Arbejder skolen løbende med at sikre kønsligestilling på skolen?

Ja

16.1 Uddybning

Skolen tilstræber en jævn fordeling af drenge og piger i klasserne.

Det ligger i hele skolens grundholdning, at der ikke tolereres diskriminerende adfærd af nogen art, og i og med der i det daglige arbejdes aktivt ud fra skolens værdigrundlag, er kønsligestilling en helt naturlig følge.

17 Har skolens elever dannet elevråd eller varetager eleverne på anden demokratisk måde deres fælles interesser vedrørende skolen?

Ja

17.1 Uddybning

Elevrådets arbejde blev præsenteret på skolens generalforsamling, hvor elevrådsformanden var inviteret til at aflægge en årsberetning. Her fik man et meget konkret indblik i, hvad der havde optaget elevrådet det seneste år. Det har især været initiativer til fremme af trivsel og socialt samvær.

19 Har skolen en praksis, der understøtter, at de ansatte efterlever deres skærpede underretningspligt, fx ved at have beskrevne procedurer?

Ja

19.1 Uddybning

Emnet tages jævnligt op. Både på møder og medarbejdernes sparring med ledelsen.

20 Sikrer skolen, at de ansatte ved, at den skærpede underretningspligt er personlig?

Ja

20.1 Uddybning

Ledelsen sørger for, at alle relevante medarbejdere ved, at den skærpede underretningspligt er personlig. Alle har modtaget og læst Undervisningsministeriets vejledning om underretningspligten.

21. Donationer

Har skolen i det foregående regnskabsår modtaget en eller flere donationer som tilsammen overstiger 20.000 kr. eksklusive moms fra samme donator?

Nej

22. Tilsynets sammenfatning

Min tilsynserklæring er uden forbehold, da skolen efter min vurdering lever op til, hvad man forventer af en fri grundskole såvel inden for stå mål med-kravet som kravene inden for frihed og folkestyre. Konklusionen er lavet på grundlag af positive vurderinger af en række forhold: Faglighed i planlægning og praksis, kreativitet, arbejdsformer, undervisningsdifferentiering, karakterer, læringsmiljø, fællesskab og trivsel, undervisningsmidler, skolens kultur i ord og handling, fysiske rammer m.m.